

Prædiken til Søndag Seksagesima

Mark. 4, 1-20

Højskoleforstander Ludvig Schrøder, der for adskillige menneskeal-dre siden i mange år sad som en af de mægtige højskolefolk på Askov Højskole, var kendt over hele landet for sine utrolige evner som taler. Han kunne tale folkeligt om selv de vanskeligste emner, og det er jo en god evne at have. De gamle nordiske myter om aserne og jætterne kunne han fortælle på en måde, så mange af hans elever aldrig glemte dem igen. Deres liv blev ændret ved at høre Schrøder fortælle. De fik oven i købet et nyt syn på livet. Og det fortælles, at en driftig landmand, for hvem det var gået rigtig godt, engang blev spurgt, hvad der var drivkraften i ikke blot hans virksomhed, men i hele det moderne danske landbrug. Og manden svarede ganske kort: ”Det er forstander Schrøders myter!” Schrøders fortællerevner eller talegaver havde, i hvert fald i landmandens øjne, virkelig sat sig spor.

Denne mand var blevet oplyst. Han havde, må man formode, hørt det, som Schrøder gerne havde villet, tilhørerne skulle høre af hans mytefortællinger, hvilket er enhver talers store drøm, uanset det er gamle myter, videnskabelige forelæsninger, eventyr eller prædikener, der drejer sig om. Tænk,

om ens ord måtte sætte spor i tilhørernes hjerter og liv!

Af taknemmelighed udbrød manden så siden, mange år efter det lykkelige højskoleophold, at Schrøders mytefortællinger havde formet hans og andres liv i så høj grad, at det også havde indflydelse på hele landbrugsens gunstige udvikling. Og jeg skal ikke udelukke, at det sikkert er sandt.

Når det så er sagt, så havde der også siddet andre højskoleelever under Forstander Schrøders talerstol, bl.a. den senere verdensberømte forfatter Martin Andersen Nexø. Han erindrede på sine gamle dage den selv samme Schrøder som uendeligt kedsommelig at høre på.

Jeg fortæller dette i dag, fordi det er et eksempel på, at meget afhænger ikke kun af det, der bliver sagt, men afhænger i lige så høj grad af ørerne, der hører. Eller, som man siger blandt dem, der beskæftiger sig med kommunikation, så er det meget mere modtageren af et budskab, der bestemmer, hvad budskabet er, end afsenderen af budskabet. Med andre ord, så må man gøre sig umage, hvis man vil blive forstået. Og vi andre, der lever, et århundrede efter forstander Schrøders storhedstid på Askov Højskole, kan

ikke gøre andet end at tro på folks erindringer om hans præstationer på talerstolen, og det viser sig så, at de tilsyneladende var ret svingende.

Ikke fordi jeg med vold og magt vil lave en parallel imellem Schrøders fortællinger og Jesu lignelser; men meget tyder alligevel på, at også de to, i al deres forskellighed i øvrigt, har måttet erkende, at det meste afhænger af ørerne, der hører. Det kan ikke være anderledes. Det er modtageren af budskabet, der bestemmer, og så er det i øvrigt lige meget, om afsenderen havde helt andre intentioner, end dem, modtageren opfattede. Det er også derfor, vi har en årtusind gammel videnskab om dette, som hedder retorik. Jo dygtigere, man er som retoriker, jo sikrere er man på, at ens budskab trænger igennem.

Da Jesus, som vi hørte i denne dags evangelium, havde fortalt lignelsen om sædemanden, der såede med så rund hånd, at det meste faktisk endte med at gå til grunde, spurgte selv hans disciple, om hvem man vel må sige, at de var vant til at høre ham fortælle, hvad han i grunden mente med det, han havde sagt. Det var altså ikke altid, at selv disciplene forstod Jesu ord. Så må man, synes jeg, i øvrigt også huske på, hvordan de i lighed med den tidligere højskoleelev fra Askov, senere hen kunne sige, hvordan det hørte havde forandret deres liv, ja, havde forandret Verdens gang. Ordene fik følger. Man er afhængig af det, man hører. Men man er ikke altid selv herre over at forstå det hørte på rette måde. Og derfor skal lignelsen om sædemanden heller ikke udelukkende tydes sådan, at det er forskellige men-

neskers forskellige fortrin, fortjenester og dyder og modtagelighed eller det modsatte, Jesus talte om.

Det er en lignelse om Guds Rige, om Guds ord, og Guds ords muligheder hos os, sådan som vi nu engang er, vi mennesker. Og så er det nødvendigt ikke at holde ordet tilbage. Der skal ikke spares på ordet; men tværtimod skal der ødsles med det, smides og spredes, selvom store dele af det ender med ikke at komme til at betyde noget som helst, men bare ryger om i skrotbunken af alskens snak, som lagrer sig op i ens bevidsthed, hvis ikke man har fået tømt hovedet. Guds ord skal serveres rigeligt, så noget bliver tilbage, og måske sætter sig spor.

Jesus fortalte disciplene, at Satan straks ville være kommet for at spolere både hørelsen og forståelsen. Sådan er det med det sataniske. Om vi vælger at kalde Satan for noget andet, så er det rigtig nok alligevel. Der vil altid sidde en bremse et eller andet sted, så vi ikke skal blive alt for grebet. Der vil altid sidde en tvivl et sted, som nemt får én til hurtigt at tænke på noget andet. Og denne tvivl, denne forholden sig iagttagende i stedet for engageret, er ikke forbeholdt nogle bestemte mennesker. Den kender vi alle. Denne hviskende tvivl, der kan tage farven af ethvert godt budskab, og som kan stjæle glæden fra os så nemt som ingenting. Det kan godt virke satanisk på en. Ligesom vi alle har et stykke af den klippegrund i os, der godt nok i første omgang kan blive begejstret, men som på længere sigt lader begejstringen blegne til fordel for det kølige overblik. For vi stoler ikke på begejstringen, og vi regner ikke begejstringen for noget,

hvis verden går os imod.

Vi er heller ikke bedre, end at vi må indrømme, at der også er en god portion tidsler i vores liv, som indimellem har det med at vokse os over hovedet. Bekymringer, kaldte Jesus dem for, tidslerne, og dem har vi, lige fra om det snart bliver forår, til om verden vil udvikle sig sådan, at vi må se en snarlig undergang i øjnene. Hvad ender det mon med i Mellemøsten i denne tid? Hvor går verden hen? Og hvor forsvinder jeg hen, og mine nærmeste? Bekymringer for stort og småt, for alt mellem himmel og jord. De klæber til os, bekymringerne, som stikkende tidselblomster, og havde vi ingen grund til at have disse bekymringer, så opfandt vi ganske sikkert nogle grunde til at have dem alligevel. Selv rige mennesker har bekymringer, ved vi, hvilket i grunden står i klar modsætning til de reklamer, der fortæller os, at vi skal se en ubekymret alderdom i øjnene, hvis vi bare sørger for at tegne en god pensionsordning. Ikke engang en velvoksen bankkonto kan fjerne dette at bekymre sig. Og derfor er det billede med tidslerne så godt. De vokser hurtigt i vejret, tidsler, og de er nærmest ikke til at udrydde. De kan, hvor de får lov at brede sig, danne et uigennemtrængeligt netværk.

Men noget faldt også i god jord. Dyb og velnæret muld. Dér høres ordet og dér modtages det, og dér bærer det frugt. Nærmest som Schrøders elev siden kunne give højskoleforstanderens mytologiske fortællinger skylden for dansk landbrugs fremgang. Der var da i hvert fald visse af hans højskoleelever, som havde hørt efter.

Det har været diskuteret igennem hele kri-

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

stendommens historie, om der af denne dags tekst kan uddrages den lære, at nogle mennesker har større fortrin end andre. At nogle, vel nærmest fra Vorherres egen hånd, skulle være udstyret med så fremragende evner, at de bedre forstod at høre hans ord og bevare det, bedre end andre, der så måtte kunne kaldes klippegrundsmennesker, eller tidselmennesker, og andre igen for den tørre vejs uopmærksomme folk. Store teologer skrev om, at vi mennesker skulle være, som det hedder, prædestinerede, det vil sige, forudbestemt til at være den ene eller den andet eller den tredje slags menneske. Men det ville være en groft forenklet og ukristelig menneskekundskab. Det ville også stride imod selve det gode budskab, at Jesus var her og døde og opstod, ikke blot for en lille sluttet kreds af særligt udvalgte og forudbestemte menneskers skyld, men for alle menneskers skyld. Og hvad skulle de forudbestemte frelste mennesker også med Jesus, hvis det alligevel ikke betød noget, hvad han havde gjort for dem?

Derimod er det en dyb kristelig visdom at sige, at ethvert menneske indeholder disse forskellige elementer, den gølge vej og klippegrund, bekymringernes tidselmark og den fede muld, der indbyrdes slås om magten i os.

Der er dage, hvor vi er lukkede overfor stort set alt lyst, hvor intet kan trænge ind. Og der er dage, hvor vi står parat med åbne sind, lutter ører, også for at høre og bevare det, Jesus har at sige os, for lige nu giver det en stor mening. Vi er både det ene og det andet, forhærdede tidselgemytter, som salmedigteren Brorson skriver i en julesalme;

men vi er også Guds børn, siger Jesus. Han fortalte ikke sin lignelse til en bestemt slags mennesker med en særligt fremragende hørelse. Han fortalte lignelsen til mennesker som sådan, sådan som vi er, vi, der ikke skal rose os af så meget overfor Gud, og slet ikke rose os af vore gode gerninger, for kommer det an på dem, bliver der ikke megen frugt at prale af.

Det er ikke de menneskelige muligheder og resurser, det afhænger af, eller håbet til os selv, når det handler om vores forhold til Gud. Det er Guds ødselhed med sit ord, med sine løfter og håbet til ham, det afhænger af. Det har ikke mange muligheder i den ganske almindelige menneskevirkelighed, hvis det afhang alt for meget af os.

Men der er håb nok for Guds ord. Noget faldt alligevel ned i den del af os, der gav det grobund, og det bærer endda frugt, massevis; måske ikke så synlig, som vi kunne ønske os, men alligevel, ordet bærer frugt.

Og skulle der være visne strå og gølge aks imellem, hvad jeg ved, at der er, så kaster Gud igen sit ord ud over os og i os, for han vil, at det skal vokse håbefuldt og evigt.

Schrøder fortalte nordiske myter, så landbruget voksede ved det. Andre har fortalt andet, som også har sat sig spor. Man håber som taler, at der er en lydhørhedens muld i tilhørerne. I al beskedenhed er det det samme håb, enhver prædikant har.

Jesus måtte tale til folkene dengang fra en båd, for ikke at blive trængt helt ud i vandet af de mange tilhørere. I dag ville han nok have valgt at tale i fjernsynet i den bedste sendetid, hvis han havde fået lov. Måske ikke alle ville have hørt efter alligevel; men

så må det jo bare gentages og gentages, så ordet kan sætte frugt.

Amen

Erik Møller

Sct. Pouls Kirke, Aarhus

Salmer:

386, 152, 319, 401